

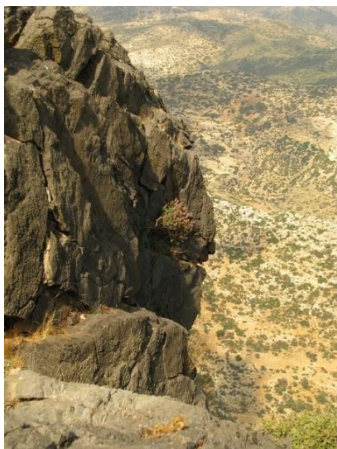
Βιοποικιλότητα και οικοσυστημικές υπηρεσίες στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη

Σταυρούλα Χριστοδουλοπούλου,
Βιολόγος,
Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

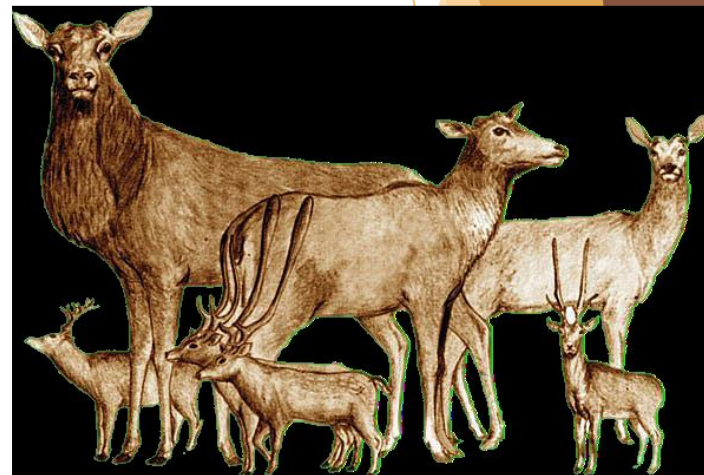
Κρήτη - χρόνος και γεωλογία

[...] Η γεωλογία κυριαρχεί στο κρητικό τοπίο [...] οι ορεινοί όγκοι διαμορφώνουν το κλίμα της Κρήτης [...]

Απόσπασμα από το «Κρήτη μια ήπειρος σ' ένα νησί»
Δ. Τσαντίλης 2014

- Απομόνωση 5.000.000 εκατομμυρίων ετών
- Γεωγραφική θέση μεταξύ Αφρικής-Ασίας-Ευρώπης
- Μωσαϊκό τοπίο - φαράγγια, βουνά, δάση, οροπέδια, καλλιέργειες, πολύπλοκες ακτές, ποτάμια, φρύγανα κ.λπ..
- Κλίμα & μικροκλίμα
- Άνθρωπος στην Κρήτη πριν από (;) 9.000 χρόνια

Βιοποικιλότητα Ενδημισμός

- ▶ Οργανισμοί που υπάρχουν αποκλειστικά σε μια ορισμένη (απομονωμένη) περιοχή
- ▶ Στην Κρήτη: Ενδημισμός από 10-50% των ειδών!
- ▶ Φυτά ~10%
- ▶ Θηλαστικά ~ 15%
- ▶ Ερπετά 10%
- ▶ Αμφίβια 33%
- ▶ Αρθρόποδα 10 -50% (150-750/1500+)
- ▶ Σαλιγκάρια 50% (60/~120)

Βιοποικιλότητα Φυτά της Κρήτης

- ▶ Κρήτη ~1.800 είδη φυτών (8.303 τ.χλμ.)
  - ▶ Γερμανία ~2.500 είδη φυτών (357.386 τ.χλμ.)
  - ▶ Ελλάδα ~5.500 είδη φυτών (132.049 τ.χλμ.)
- Η Ελλάδα είναι 2,7 φορές μικρότερη από τη Γερμανία και έχει διπλάσια είδη φυτών!
  - Η Κρήτη είναι 43 φορές μικρότερη από τη Γερμανία και έχει μόνο 700 είδη φυτών λιγότερα!

Campanula creutzbergi

Μαλοτύρα

αστοιβίδα

Μικραγκαραθιά

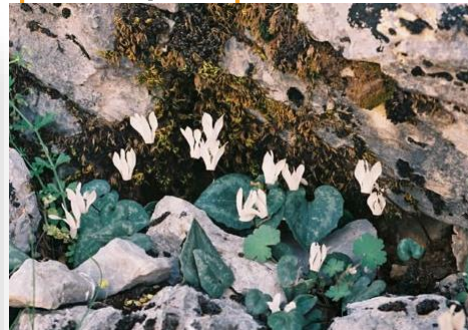
Κράταιγος

Ποσειδωνία

Κυκλάμινο

Αστράκάνθα

Εκατοντάδες είδη ασπονδύλων

(σαλιγκάρια, έντομα, αραχνίδια, μυριάποδα κ.α.)

49 είδη χερσαίων σπονδυλωτών

Τρία είδη αμφιβίων

Τέσσερα είδη φιδιών

Επτά είδη σαύρας (σαμιαμίδα, λιακόνι κ.α.)

Τριάντα πέντε είδη θηλαστικών (17 νυχτερίδες,
4 εντομοφάγα, 2 λαγόμορφα, 7 τρωκτικά,
4 σαρκοφαγα, ένα αρτιοδάκτυλο)

Glis glis - μυωξός

Erinaceus concolor - σκαντζόχοιρος

Martes foina - κουνάβι ή ζουρίδα

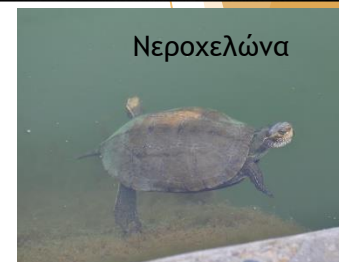
Κρητικός βάτραχος

Crocidura zimmermanni - μυγάλη

Mustela nivalis - νυφίτσα ή καλιγιαννού

Νεροχελώνα

Lepus europaeus - λαγός

Meles meles - άρκαλος

Λιακόνι

Βιοποικιλότητα Πουλιά της Κρήτης (>300 είδη)

- Στην Κρήτη αναπαράγονται περίπου 80 είδη πουλιών (50 μόνιμα & 30 καλοκαιρινοί επισκέπτες).
- Στα 4 μεγαλύτερα μεσογειακά νησιά οι αντίστοιχοι αριθμοί είναι: στην Κύπρο (62 είδη), στην Σαρδηνία (74 είδη), στην Κορσική (82 είδη) και στην Σικελία (92 είδη).
- Κατά την ανοιξιιάτικη μετανάστευση η Κρήτη αποτελεί τον **πρώτο σταθμό ξεκούρασης και ανεφοδιασμού** για μία πληθώρα ειδών όπου φτάνουν στο νησί μετά από 45-65 ώρες πτήσης έχοντας διασχίσει 1850-2550 km πάνω από την Σαχάρα και τη Μεσόγειο.
- Από τα **38 είδη αρπακτικών** που απαντώνται στην Ελλάδα, στην Κρήτη απαντώνται όλα. Από αυτά **φωλιάζουν τα 13**.

Μαυροπετρίτης (*Falco eleonorae*)

Βιοποικιλότητα Πουλιά της Κρήτης-Αρπακτικά

Χρυσαιετός (*Aquila chrysaetos*)

Γερακίνα (*Buteo buteo*)

Πετρίτης (*Falco peregrinus*)

Σπιζαιετός (*Aquila fasciata*)

Όρνιο (*Gyps fulvus*)

Βραχοκιρκίνεζο (*Falco tinnunculus*)

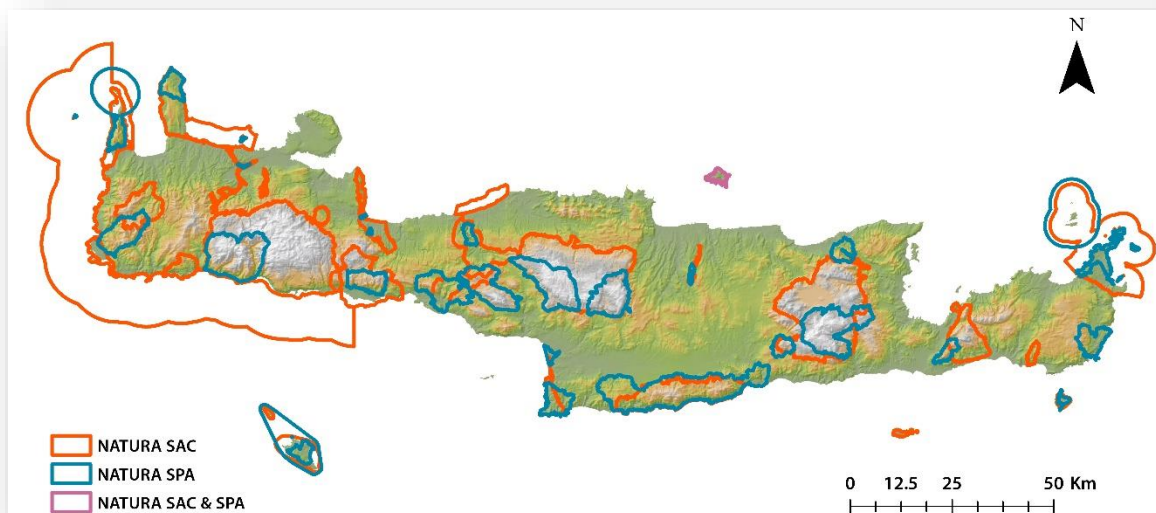

Ποιος προστατεύει όλα αυτά
τα μοναδικά φυτά & ζώα;

Το Δίκτυο NATURA 2000

- ▶ Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών «NATURA 2000» αποτελεί το βασικό νομικό και θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε. για την προστασία της βιοποικιλότητας.

- 54 περιοχές
- 31,8% της Κρήτης
- 28 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
- 25 Ζώνες Ειδικής Προστασίας
- 1 περιοχή ΕΖΔ + ΖΕΠ

GR4330010-
Δράπανο (ΒΑ ακτές) - παραλ
Γεωργιούπολης - Λίμνη Κουρ

GR4330011- Φρε - Τζιτζιφές - Νίπος

Περιοχές Δικτύου Natura 2000

Τύποι οικοτόπων

GR4330010- Δράπανο
(βορειοανατολικές ακτές) -
παραλία Γεωργιούπολης - Λίμνη
Κουρνά

GR4330011- Φρε - Τζιτζιφές -
Νίπος

*
μοναδικό για την Κρήτη
δαφνόδασος (*Laurus nobilis*)

- ▶ Είδη χαρακτηρισμού λίμνη Κουρνά
Aythya nyroca
- ▶ & Υγρότοποι

- ▶ θαλάσσια χελώνα (*Caretta caretta*) παραλία Γεωργιούπολης
- ▶ σαύρα *Podarcis cretensis*

Γιατί μας ενδιαφέρουν όλα αυτά
τα φυτά και τα ζώα;

Οι υπηρεσίες οικοσυστημάτων είναι τα
οφέλη που αποκτούν οι άνθρωποι από τα
οικοσυστήματα (Millennium Ecosystem
Assessment, 2005 - ΟΗΕ)

Διατήρησης + Ρύθμισης

Παροχής ή Προμηθευτικές

Πολιτισμού

Διατήρησης & Ρύθμισης

- **Κύκλος νερού**

- ✗ 3290 Ποταμοί της Μεσογείου με περιοδική ροή [...]
- ✗ 8310 Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση

Διατήρησης & Ρύθμισης

- Αποδόμηση νεκρής οργανικής ύλης

Παραδείγματα από την Κρήτη

Όρνιο: Ένα ζευγάρι (μαζί με το νεοσσό) καταναλώνει 400 kg / έτος (100% κρέας).

Ο πληθυσμός της Κρήτης καταναλώνει ετησίως 65-80 τόνους κρέατος, δηλαδή το 25-30% της νεκρής βιομάζας που παράγεται στο νησί.

Γυπαετός: Ένα ζευγάρι (μαζί με το νεοσσό) καταναλώνει 350 kg / έτος (90% κόκαλα)

Νανόμπουφος: 45 άτομα σε χειμερινή κούρνια στην Μεσαρά κατανάλωσαν 7500 ποντίκια σε 6 μήνες

Τυτώ (Ζάρα): Ένα ζευγάρι (για μία γέννα) καταναλώνει 2500 ποντίκια / έτος (αν υπάρχει τροφή 2 γέννες / έτος)

Νανόμπουφος (*Asio otus*)

Γυπαετός (*Gypaetus barbatus*)

Τυτώ (*Tyto alba*)

Παροχής ή Προμηθευτικές Υπηρεσίες

- **Τροφή** (βότανα, βολβοί,μανιτάρια, σαλιγκάρια, κυνήγι, ψάρια κ.α.)

Τα υγιή φυσικά οικοσυστήματα μπορούν να είναι μία σημαντική, σταθερή & ανεξάρτητη πηγή τροφής

Παροχής ή Προμηθευτικές Υπηρεσίες

- **Πρώτες ύλες** (έδαφος, κοπριά, τύρφη, ξυλεία, οστά και κέρατα, φτερά, δέρματα κ.α.)
- **Κοπριά πουλιών & νυχτερίδων**
- **Ξύλο αμπελτσιάς, πρίνου, αζίλακα**
- **Σκαρόφτερα κτλ.**

Παροχής ή Προμηθευτικές Υπηρεσίες

- Φαρμακευτικές ουσίες
(παραδοσιακή ιατρική,
θεραπευτικά βότανα κ.α.)

Πολιτισμικές Υπηρεσίες

- Λαϊκή τέχνη και καθημερινή ζωή
- Διεθνή καλλιτεχνικά ρεύματα
- Επιστημονική έρευνα και εκπαίδευση
- Θεραπευτικές πρακτικές (οικοθεραπεία κ.α.)
- Αθλήματα φύσης, αναψυχή, οικοτουρισμός

Η προστασία των Όρνιων στη Μεσόγειο, έχει επιφέρει οικονομικά οφέλη από την ανάπτυξη του οικοτουρισμού (400-800 € άτομο / εβδομάδα) μέσω της παρατήρησης και φωτογράφισης των πουλιών.

Λέσβος

- ✓ 4000 ορνιθοπαρατηρητές το χρόνο.
- ✓ 1.000.000 (εστίαση, διανυκτέρευση, ενοικίαση αυτοκινήτων).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Πάρκο Abruzzo (Ιταλία)

- ✓ Έκταση: 49600 ha
- ✓ Πληθυσμός: 20.000 (21 χωριά)
- ✓ > 2.000.000 επισκέπτες/ έτος
- ✓ 150.000.000 €/ έτος

Αγροτική Πολιτική Ποιότητας (Quality Policy)

Νομοθετική/ θεσμοθετική υποστήριξη της ταυτοποίησης/ εμπορίας συγκεκριμένων προϊόντων υψηλής ποιότητας, συνήθως με έντονο τοπικό χαρακτήρα.

Η ΕΕ έχει θεσμοθετήσει ήδη από το 1992 το πλαίσιο προώθησης & προστασίας τροφίμων (Κανονισμός 2081/92), που περιλαμβάνει τις κατηγορίες των προϊόντων:

- Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ)

Προϊόντα των οποίων η παραγωγή, μεταποίηση και επεξεργασία πραγματοποιείται σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, με συγκεκριμένη διαδικασία.

- Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ)

Προϊόντα των οποίων η γεωγραφική ταυτότητα πρέπει να αφορά τουλάχιστον ένα από τα στάδια της παραγωγής, μεταποίησης και επεξεργασίας. Επιπλέον, χρειάζεται το προϊόν να επωφελείται του καλού του ονόματος.

- Ειδικά Παραδοσιακά Προϊόντα Εγγυημένα (ΕΠΠΕ)

Ο όρος αυτός δεν αναφέρεται στην προέλευση του προϊόντος, αλλά αποσκοπεί στην ανάδειξη του παραδοσιακού του χαρακτήρα, όσο αφορά τη σύνθεση ή τον τρόπο παραγωγής.

Σας ευχαριστώ πολύ για την
προσοχή σας

